

Nr 29

Utlåtande i anledning av delegerades för riksdagens verk framställning angående tillämpning av statens löneplansförordning vid riksdagens verk, m. m.

Delegerade för riksdagens verk anmälde i skrivelse till bankoutskottet den 6 februari 1957 frågan om tillämpning å tjänstemän vid riksdagens verk av den löneplansrevision m. m., som för tjänstemän inom den övriga statsförvaltningen föreslagits i årets statsverksproposition under För flera huvudtitlar gemensamma frågor, punkten 4.

Efter förhandlingar med Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Statstjänstemännens riksförbund (SR) och Statstjänarkartellen (SK) har — under förutsättning av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande — med dessa organisationer den 14 december 1956 träffats en överenskommelse rörande en löneplansrevision m. m. för den Kungl. Maj:t underställda statsförvaltningen.

I överenskommelsen har förutsatts, att statens grundlöneförordning från och med den 1 juli 1957 skall ersättas av en ny förordning, *statens löneförordning*. Samtidigt skola de hittillsvarande kompensationstilläggen upphöra att utgå. I förordningen skola grundlönerna i princip motsvara $\frac{100}{110}$

av de s. k. baslönerna 1957. Med baslöner 1957 avses de löner, som enligt överenskommelsen skulle ha utgått vid årsskiftet 1956/57 för att ge tjänstemännen full kompensation för tidigare eftersläpning i förhållande till marknadslöneutvecklingen under åren 1955 och 1956.

För första halvåret 1957 avses skola utgå schablonmässigt beräknade tillägg till 1956 års löner. Dessa tillägg skola utgöras av skillnaden mellan baslöner 1957 och 1956 års löner. Skulle resultatet av de förhandlingar om statstjänstemännens löner för år 1957, som förutsatts skola äga rum med förenämnda personalorganisationer, komma att innebära ytterligare lönehöjning, är avsikten att denna beträffande första halvåret 1957 skall inarbetas i schablonstilläggen. Överenskommelsen innebär vidare bl.a., att tjänsteman, som utkvitterat schablonstillägg, därmed accepterat övergång till statens löneförordning med därav följande konsekvenser.

Gällande löneplan 1, som upptar 37 lönegrader, har föreslagits utbytt mot en *löneplan A*, omfattande 26 lönegrader, varje lönegrad liksom förut med fyra löneklasser. Minskningen i antalet lönegrader har åstadkommits genom slopande av lönegraderna 1—3 samt 35 och 36, sammanslagning av

vissa däremellan liggande lönegrader och överflyttning av lönegrad 37 till löneplan B, vilken ersätter nuvarande löneplan 2. Spännvidden mellan de olika ortsgrupperna har ökats i den nedre delen av löneplan A (= de lägre lönegraderna) i jämförelse med gällande löneplan 1 men minskats i den övre delen.

I den nya *löneplan B* utgör antalet lönegrader 10, mot 25 i nuvarande löneplan 2. Denna minskning har åstadkommit genom överflyttning av lönegraderna 1—12 till löneplan A, genom sammanslagning av vissa högre lönegrader samt genom tillskapande av en ny grad.

Även nya lönegrads- och löneklassbeteckningar införs. Gällande bestämmelser om lönerum slopas.

Överenskommelsen innehåller också ändrade regler för övertidsersättningens storlek samt rörande förutsättningarna för och storleken av utgående vikariatsersättningar.

Till tjänstemän inom det s. k. kallortsområdet i Norrland föreslås utgå ett provisoriskt extra tillägg, vars storlek varierar efter kallortsklass.

Överenskommelsen innefattar också vissa regler beträffande de pensionsklasser, som skola motsvara de nya lönegraderna.

För närmare kännedom om överenskommelsen och dess innebörd hänvisas till förenämnda punkt i statsverkspropositionen, som utmynnar i hemställan om förslag till riksdagen att

dels godkänna de framlagda grunderna för en löneplansrevision m. m. för tjänstemän i statens tjänst m. fl.,

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t

a) att vidtaga av löneplansrevisionen betingade ändringar i med stöd av riksdagens beslut utfärdade avlönings- och pensionsförfattningar, samt

b) att utfärda de övergångsbestämmelser, som må finnas erforderliga för löneplansrevisionens genomförande.

Föredragande departementschefen meddelade i samband härmed att förslag till statens löneförordning senare komme att underställas riksdagen för godkännande.

För tjänstemän vid riksdagens verk gälla samma av 1954 års riksdag godkända löneplaner 1 och 2 som för andra statstjänstemän. Jämlikt beslut av sagda riksdag (jfr. BoU:s utl. 1954:44) skall nämligen statens grundlöneförordning, vilken trädde i kraft den 1 januari 1955 (SFS 1954:692), tillämpas även vid riksdagens verk. De faktiskt utgående lönerna hava därefter årligen ändrats så att de kommit att överensstämma med de löner, som utgått till motsvarande tjänstemän vid den övriga statsförvaltningen.

Delegerade framhåller, att om riksdagen bifaller vad Kungl. Maj:t föreslagit under ovan omförmälda punkt i statsverkspropositionen, bör riksdagen i konsekvens med vad som tidigare skett meddela beslut av inne-

börd att de överenskomna ändrade löne- och pensionsvillkoren skall tillämpas även å löneplansanställda tjänstemän vid riksdagens verk.

Delegerade har erhållit bemyndigande *dels* av 1948 års riksdag (jfr. BoU:s utl. 1948:51) att »framdeles vidtaga mot företagna ändringar i statens allmänna avlöningsreglemente svarande ändringar i avlöningsreglementet för riksdagens verk», *dels* av 1951 års riksdag (jfr. BoU:s utl. 1951:22) att »framdeles vidtaga mot företagna ändringar i 1947 års allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen eller därtill hörande författning svarande ändringar i 1947 års tjänste- och familjepensionsreglementen för riksdagens verk», *dels ock* av 1954 års riksdag (jfr. BoU:s utl. 1954:44) att »besluta angående lönetillägg till tjänstemän vid riksdagens verk med avlöning enligt statens grundlöneförordning efter samma grunder som kommer att gälla för den Kungl. Maj:t underställda statsförvaltningen».

Det vill därför synas som om delegerade skulle med stöd av dessa bemyndiganden äga vidtaga de ändringar i avlönings- och pensionsreglementena för riksdagens verk och utfärda de övergångsbestämmelser, som kunna vara erforderliga i anslutning till de ändringar, som Kungl. Maj:t kan komma att genomföra i motsvarande reglementen för den övriga statsförvaltningen. Däremot kan det starkt ifrågasättas, om bemyndigandena ge delegerade möjlighet att besluta om att de schablonmässiga tillägg till 1956 års löner — och även om eventuella tillägg till »baslöner 1957» — som för första halvåret 1957 kunna komma att utgå till Kungl. Maj:t underställda tjänstemän, skola gälla även för tjänstemän vid riksdagens verk. Och påtagligt är, att delegerade icke äga besluta om ändrade löneplaner.

Delegerade har därför ansett, att frågan om genomförande av lönerrevisionen vid riksdagens verk och vad därmed äger samband bör underställas riksdagen. Delegerade anmälde samtidigt sin avsikt att, när Kungl. Maj:t till riksdagen överlämnat förslag till statens löneförordning för godkännande, göra framställning om förordningens tillämpning även vid riksdagens verk.

Genom proposition nr 173 angående statstjänstemännens löner under åren 1957 och 1958 m. m. har Kungl. Maj:t framlagt förslag till statens löneförordning. De nya löneplanerna upptaga i anslutning till de i statsverkspropositionen föreslagna, av riksdagen numera godkända grunderna, årslönebelopp i princip motsvarande 100/110 av de s. k. baslönerna 57. (Jfr. delegerades förenämnda skrivelse.) Förordningen skall träda i kraft den 1 juli 1957. Från förordningens tillämpning bör enligt propositionen undantagas, förutom sådana tjänstemän med lön enligt nu gällande löneplaner som anmäla sig ej vilja övergå å förordningen, jämväl bl. a. tjänstemän å indragnings- eller övergångsstat utan tjänstgöringskyldighet.

Propositionen innehåller vidare en redogörelse för den löneöverenskom-

melse, som den 16 april 1957 träffats med statstjänstemännens huvudorganisationer. Denna överenskommelse innebär, att totallönerna under år 1957 skola utgöra baslöner 57 med 2 % förhöjning och att för år 1958 totallönerna för år 1957 skola höjas med 3 %. Vid avvägningen av lönenivån för år 1958 har förutsatts, att arbetstiden under sistnämnda år sänkes med i genomsnitt 1 timme per vecka för sådana tjänstemän, som för närvarande ha en ordinarie verklig arbetstid om i genomsnitt per vecka 48 timmar eller mera. Om en sådan arbetstidsförkortning ej genomföres, skall för år 1958 totallönerna för år 1957 i stället höjas med 3,5 %. Vissa arvoden, som ej uppräknats efter den 1 juli 1952, skola enligt överenskommelsen höjas med 20—25 % från och med den 1 juli 1957. Det rörliga tillägget på pensionernas grundbelopp skall från och med den 1 januari 1957 höjas till 75 % och från och med den 1 januari 1958 till 80 %. Beträffande innebörden i övrigt av överenskommelsen torde få hänvisas till propositionen.

I propositionen anmäles därjämte att inom civildepartementet genomförts en översyn av sådana arvoden, som utgå vid sidan av lönen, exempelvis tilläggsarvoden och ställföreträdararvoden, samt att särskild överenskommelse träffats med personalorganisationerna beträffande storleken av dessa arvoden. Därvid har i allt väsentligt tillämpats ovan angivna riktlinjer om en höjning med 20—25 %.

Delegerade för riksdagens verk har i skrivelse till utskottet den 3 maj 1957 anmält, att den i propositionen föreslagna statens löneförordning bör förlänas giltighet även vid riksdagens verk från och med den 1 juli 1957. Även löneöverenskommelsen av den 16 april 1957 bör erhålla tillämpning vid dessa verk. De bestämmelser, som kommer att utfärdas för den Kungl. Maj:t underställda statsförvaltningen, bör m. a. o. i tillämpliga delar ges motsvarande giltighet vid dessa verk. Delegerade torde böra erhålla erforderligt bemyndigande att besluta härom. Vad nu sagts torde böra gälla även i fråga om de tilläggsarvoden och ställföreträdararvoden, som utgå jämlikt 35 och 36 §§ avlöningsreglementet för riksdagens verk och som icke äga samband med fullmäktigearvodena. I den mån Kungl. Maj:t med stöd av begärt bemyndigande vidtager höjning av liknande arvoden, bör sålunda delegerade tilldelas motsvarande bemyndigande för riksdagens verk. Delegerade kommer självfallet att vid bifall härtill tillämpa enahanda principer som Kungl. Maj:t vid bestämmandet av arvodena.

Såsom omnämnts i delegerades förenämnda skrivelse den 6 februari 1957 har delegerade av 1948 års riksdag erhållit bemyndigande att framdeles vidtaga mot företagna ändringar i statens allmänna avlöningsreglemente svarande ändringar i avlöningsreglementet för riksdagens verk. Med hänsyn härtill erfordras nu särskilt bemyndigande för delegerade att genomföra ändringar i sistnämnda reglemente endast i den mån ändringarna saknar direkt motsvarighet beträffande den Kungl. Maj:t underställda statsförvaltningen.

Under hänvisning till det anförda hemställer delegerade, att bankoutskottet, därest riksdagen bifaller vad Kungl. Maj:t föreslagit i propositionen nr 173, ville föreslå riksdagen besluta,

1:o) att statens löneförordning skall äga tillämpning vid riksdagens verk från och med den 1 juli 1957,

2:o) att till de i statens grundlöneförordning, respektive statens löneförordning angivna grundlönerna skall, med de undantag varom delegerade kunna finna gott förordna, under åren 1957 och 1958 läggas särskilda tillägg enligt de grunder, som komma att gälla för den Kungl. Maj:t underställda statsförvaltningen, samt bemyndiga delegerade att vidtaga därav föranledda åtgärder,

3:o) att rörligt tillägg på pensioner m. m. skall under åren 1957 och 1958 — med beaktande av vad som kan komma att gälla inom statsförvaltningen i övrigt beträffande en fortsatt provisorisk samordning av tjänstepension och folkpension — utgå efter 75 respektive 80 % av tilläggsunderlaget,

4:o) att kristillägg under åren 1957 och 1958 skall utgå efter samma grunder, som i motsvarande fall komma att gälla för den Kungl. Maj:t underställda statsförvaltningen, samt

5:o) att lämna delegerade för riksdagens verk bemyndigande att med tillämpning av de grunder, som komma att gälla för den övriga statsförvaltningen, besluta om höjning av arvoden, som ovan i denna skrivelse avses, och att vidtaga därav föranledda ändringar i avlöningsreglementet för riksdagens verk.

Utskottet. Delegerades förevarande förslag innebär att de förändringar i det statliga lönesystemet, som beslutats respektive av Kungl. Maj:t föreslagits beträffande den Kungl. Maj:t underställda statsförvaltningen, i överensstämmelse med tidigare praxis skall erhålla tillämpning även beträffande riksdagens verk. Utskottet, som icke har någon erinran mot vad som föreslagits i delegerades framställning, hemställer, under förutsättning att riksdagen bifaller Kungl. Maj:ts proposition nr 173,

att riksdagen må besluta,

1:o) att statens löneförordning skall äga tillämpning vid riksdagens verk från och med den 1 juli 1957,

2:o) att till de i statens grundlöneförordning, respektive statens löneförordning, angivna grundlönerna skall, med de undantag varom delegerade kunna finna gott förordna, under åren 1957 och 1958 läggas särskilda tillägg enligt de grunder, som komma att gälla för den Kungl. Maj:t underställda statsförvaltningen, samt bemyndiga delegerade att vidtaga därav föranledda åtgärder,

3:o) att rörligt tillägg på pensioner m. m. skall under

åren 1957 och 1958 — med beaktande av vad som kan komma att gälla inom statsförvaltningen i övrigt beträffande en fortsatt provisorisk samordning av tjänstepension och folkpension — utgå efter 75 respektive 80 % av tilläggsunderlaget,

4:o) att kristillägg under åren 1957 och 1958 skall utgå efter samma grunder, som i motsvarande fall komma att gälla för den Kungl. Maj:t underställda statsförvaltningen, samt

5:o) att lämna delegerade för riksdagens verk bemyndigande att med tillämpning av de grunder, som komma att gälla för den övriga statsförvaltningen, besluta om höjning av arvoden, som avses i delegerades förevarande framställning, och att vidtaga därav föranledda ändringar i avlöningsreglementet för riksdagens verk.

Stockholm den 21 maj 1957

På bankoutskottets vägnar:

K. G. EWERLÖF

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ewerlöf, Boo, Fahlander, Mogård, De Geer, Werner och Krügel;

från andra kammaren: herrar Larsson i Julita, Nordqvist, Andersson i Ronneby, Boija, Bengtsson i Landskrona och Wedén.